

NEET-jongeren in Antwerpen. Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek over NEET in de stad

Desseyn, J., & Hoefnagels, K. (2015). *Antwerpse NEET-jongeren aan het woord. Een belevingsonderzoek bij NEET-jongeren in de stad*. Antwerpen: Tempera.

Desseyn, J., & Hoefnagels, K. (2015). *NEET-jongeren in Antwerpen. Kwantificering. Beleidsgericht cijfer rapport*. Antwerpen: Tempera.¹

In Vlaanderen heeft 9,2% van alle 15- tot 24-jarigen geen werk, terwijl ze ook geen opleiding of training volgen.² Ze zijn 'Not in Employment, Education or Training' of, afgekort, NEET. Tot voor kort beschikte Antwerpen over weinig informatie over de NEET-jongeren in de stad. Daarom gaven de Stad Antwerpen en de VDAB in Antwerpen de opdracht aan studie bureau Tempera om het inzicht in de NEET-groep te verfijnen. Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en een kwalitatief luik. Het kwantitatieve deel schetste een zo scherp mogelijk beeld van de NEET-populatie op basis van administratieve gegevensbronnen. Het onderzoek becijferde zowel de omvang van de volledige groep als die van subpopulaties. Het kwalitatieve onderzoeksluik liet 78 jongeren aan het woord die zich in een NEET-situatie bevinden, uit een NEET-situatie komen of dicht in de buurt komen van NEET. Dit belevingsonderzoek analyseerde de moeilijkheden die ze in dit verband ervaren, de hulp die ze kunnen gebruiken en de toekomstperspectieven die ze zien.

Antwerpse NEET's in cijfers

Kwetsbare jongeren zonder werk. NEET-jongeren zijn jongeren van 15 tot 24 jaar die niet werken, geen onderwijs volgen en evenmin deelnemen aan training of opleiding. Hun aantal vult

jeugdwerkloosheidscijfers aan, omdat het ook jongeren telt die officieel niet op de arbeidsmarkt zijn. Tegelijk bakent het de meest kwetsbare groep van niet-werkende jongeren af: het telt wie van hen zijn afstand tot werk niet aan het verkleinen is via onderwijs, opleiding of training.

Twaalf procent van de Antwerpse jongeren. Uit administratieve data blijkt dat Antwerpen 7123 NEET-jongeren telt.³ Op een totale populatie van 58 930 15- tot 24-jarigen in de stad stemt dit overeen met een NEET-indicator van 12,1%. De kwantificering bevestigt de verwachte concentratie van NEET's in de grootstad. Het verschil van bijna 3 procentpunten ten aanzien van het Vlaamse cijfer betekent immers dat het aandeel NEET's in Antwerpen meer dan 30 procent hoger ligt dan gemiddeld in Vlaanderen.

Ruim vier op de tien is officieel niet op zoek naar werk. 4016 jongeren of 56,4% van de NEET's zijn officieel op zoek naar werk en dus op de arbeidsmarkt. Daartegenover staan 3107 NEET's die,

althans officieel, niet op zoek zijn naar werk. In het internationaal jargon worden deze jongeren als 'NL-FET' aangeduid (Neither in the Labour Force nor in Education or Training). Het is duidelijk dat de gemiddelde afstand tot werk voor deze NEET's groot is. Een derde van de Antwerpse NEET's is zelfs niet gekend bij VDAB of OCMW of volgde er in elk geval nooit een traject. Ze zijn voor arbeidsmarkt-begeleiders dus volledig van de radar.

Vrouwen ruim in de meerderheid bij NLFET's. Met 50,8% mannen en 49,2% vrouwen zijn beide geslachten ongeveer gelijk vertegenwoordigd in de NEET-populatie. Deze min of meer evenwichtige man/vrouw-verhouding bij de NEET's staat in contrast met de sterke oververtegenwoordiging van mannen in de Antwerpse jeugdwerkloosheid, waar ze een aandeel van 56,9% uitmaken.⁴ Tussen de verschillende deelgroepen NEET's zijn er dan ook wél aanzienlijke verschillen in de man/vrouw-verhouding. In de deelgroep die officieel niet op de arbeidsmarkt is, zijn vrouwen met een aandeel van 55,5% sterk oververtegenwoordigd. Bij hen die daarenboven nooit in een VDAB- of OCMW-traject richting werk participeerden, is het onevenwicht tussen mannen en vrouwen zelfs nog groter. In deze deelgroep is bijna zes op de tien vrouw (59,1%).

Grote oververtegenwoordiging van allochtonen. Van de totale Antwerpse populatie 15- tot 24-jarigen heeft 14% een niet-EU-nationaliteit. Bij de groep die niet werkt, noch secundair of hoger onderwijs volgt – een groep die voor ruim de helft uit NEET's bestaat – bedraagt het aandeel met een niet-EU-nationaliteit echter 29%. Dit wijst erop dat de allochtonen sterk oververtegenwoordigd zijn bij de NEET's. Het contrast van dit aandeel met de 17% met een niet-EU-nationaliteit in de Antwerpse jeugdwerkloosheidscijfers, maakt de indicatie alleen maar dwingender. Het benadrukt hoe NEET's ook qua demografisch profiel gemiddeld in een minder gunstige arbeidsmarktpositie zitten dan de jeugdwerklozen.

Nog 9,5% met een verhoogd NEET-risico. Bij de kwantificering kwamen er ook groepen in beeld die formeel geen NEET zijn, maar niettemin best overwogen worden bij het vormgeven van een beleid ten aanzien van NEET's. Het gaat onder meer om problematische spijbelaars, studenten die in een volledig academiejaar geen enkel studiepunt

verwerven, cursisten in het volwassenenonderwijs die bij minder dan twee derde van de lestijden aanwezig zijn of werkzoekenden die niet in een formeel opleidingstraject zitten dat hen rechtstreeks op een job voorbereidt (maar wel in een andere vorm van opleiding of begeleiding). Deze groepen tellen samen liefst 5576 jongeren. Dit komt overeen met 9,5% van alle Antwerpse jongeren van 15 tot 24 jaar. Naast de echte NEET's bestaat er dus een grote groep, die trouwens voor bijna een derde (32,2%) uit minderjarigen bestaat, die in deze context zeker ook aandacht verdient.

NEET's tellen op basis van administratieve data

De traditionele manier om het aantal NEET's te becijferen – via de Labour Force Survey, in België bekend als de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) – steunt op steekproefdata en laat geen conclusies op stadsniveau toe, omwille van te kleine steekproefaantallen. Deze vaststelling inspireerde Antwerpen om NEET's volgens een compleet andere manier te tellen: op basis van administratieve data. NEET's zijn echter niet zonder meer als dusdanig in één of andere administratieve databank traceerbaar. De meeste subpopulaties NEET's zijn dat echter wel en ook niet-NEET's zijn ofwel als werkenden, als ingeschrevenen in onderwijs of als deelnemers aan trainings- of opleidingstrajecten in administratieve databanken terug te vinden. Op grond hiervan werd een taxonomie opgesteld van alle relevante en administratief traceerbare subpopulaties van de 15- tot 24-jarigen in Antwerpen en werden eventuele overlappings uitgesloten. Vervolgens werden parallel twee kwantificeringsmethodes beproefd: enerzijds werden van de volledige populatie 15- tot 24-jarigen alle groepen jongeren afgetrokken die zeker geen NEET waren (de 'aftrek-methode'), en anderzijds werden alle groepen die als NEET's in databanken traceerbaar waren bij elkaar opgeteld (de 'optelmethode'). Hoewel deze 'optelmethode' onvermijdelijk een aantal NEET's miste, leverde het niettemin een soort ondergrens op, die als toets gold voor het cijfer dat bekomen werd via de 'aftrek-methode'. Bovendien hielp de optelbenadering om in het verdiepende deel bepaalde subgroepen van de NEET-populatie te detailleren (figuur 1).

Figuur 1.

Illustratie van de samenstelling van de onder- en bovengrens, de jeugdwerkloosheid en groep 'Geen NEET, maar toch'

	Ondergrens	Bovengrens	Jeugdwerkloosheid	Geen NEET, maar toch
Absoluut verzuimers				
Thuisonderwijs				
Volgt op regelmatig basis secundair onderwijs				
Problematische spijbelaars				
Volgt op regelmatige basis volwassenenonderwijs				
De facto niet in volwassenenonderwijs				
Volgt hoger onderwijs				
De facto niet in hoger onderwijs				
Ooit traject gevolgd, traject niet geleid tot werk, officieel niet meer op de arbeidsmarkt				
Ooit traject gevolgd, sporen van transmissie in laatste traject, officieel niet meer op de arbeidsmarkt				
Officieel niet op de arbeidsmarkt, en evenmin ingeschreven in onderwijs of opleiding, nooit ingeschreven bij OCMW of VDAB				
Officieel niet op de arbeidsmarkt, en evenmin in onderwijs of opleiding, wel ooit ingeschreven bij OCMW of VDAB, maar nooit traject opgestart				
Niet werkende werkzoekenden in opleiding/training, geen sporen van transmissie				
Niet werkende werkzoekenden in opleiding/training, sporen van transmissie in lopend traject				
Niet werkende werkzoekenden in begeleiding, geen sporen van transmissie				
Niet werkende werkzoekenden in begeleiding, sporen van transmissie in lopend traject				
Niet werkende werkzoekenden in cat. 97 (VDAB), sporen van transmissie in volledige historiek				
Niet werkende werkzoekenden, traject gevolgd, geen sporen van transmissie				
Niet werkende werkzoekenden, traject gevolgd, sporen van transmissie in laatste traject				
Niet werkende werkzoekenden, nog geen traject, geen sporen van transmissie				
Niet werkende werkzoekenden, nog geen traject, sporen van transmissie				
Werkend				

De levensloop van NEET's

Interviews met kwetsbare jongeren

Voor het kwalitatieve onderzoeksluik werden 78 Antwerpse jongeren geïnterviewd. De jongeren maakten samen met een interviewer een levenslooptekening en bekritiseerden stellingen over onderwijs, opleiding, werk en vrije tijd. Om NEET breed in beeld te brengen interviewden de onderzoekers zowel jongeren die zich momenteel in een NEET-situatie bevinden (vijf op de tien van de geïnterviewden), als jongeren die formeel geen NEET zijn, maar dicht in de buurt komen van NEET (vier op de tien) en jongeren die in het verleden NEET waren, maar ondertussen sinds zes maanden of

langer (opnieuw) in een opleidingstraject zitten of aan het werk zijn (een op de tien in de steekproef). De jongeren werden voor de interviews geselecteerd op basis van:

- Een vindplaatsgerichte aanpak: een deel van de jongeren werd gerekruteerd door hen tijdens de reguliere school- en werktijden aan te spreken op openbare plaatsen (op pleintjes, in een shoppingcenter, aan de bus- of tramhalte).
- Toeleiding via intermediarissen: niet alle subprofielen laten zich op openbare plaatsen even gemakkelijk benaderen. Daarom hielpen ook contacten met diverse organisaties die deze jongeren bereiken. Zij brachten de interviewers in contact met jongeren die beantwoordden aan het onderzoeksprofiel.

Met het onderzoek wilden de opdrachtgevers de nadruk leggen op de kwetsbare groep jongeren, voor wie het niet evident is om (opnieuw) de weg te vinden naar opleiding, onderwijs en tewerkstelling. Daarom organiseerden de interviewers de vindplaatsgerichte selectie in stadswijken die zich kenmerken door een laag gemiddeld inkomen en een lage werkzaamheidsgraad. Voor de toeleiding via intermediairen richtten de onderzoekers zich tot organisaties die zich oriënteren op jongeren uit kansengroepen.

Op weg naar NEET

NEET-jongeren komen met slechte kaarten in het spel. In De Morgen (2 februari 2015) beschreef columnist Guido Everaert het als volgt: “Van sommigen zie je dat ze al een keer een reality check meegemaakt hebben. Dat ze niet meteen deel uitmaken van die ‘jeunesse dorée’, en dat ze zich voorlopig vergenoegen met het adequaat bewapenen om zo goed mogelijk bestand te zijn tegen de moeilijkheden die hen ongetwijfeld nog zullen overkomen”. De beschrijving typeert de NEET-jongeren. Wie in een NEET-situatie terecht komt, werd doorgaans weinig verwend door het leven. Enerzijds zit NEET in de familie. De bevroegde NEET-jongeren zijn zelden de enige thuis die zich in een NEET-situatie bevinden. Bij vier op de tien van de geïnterviewden die niet alleen wonen, is er geen enkele huisgenoot die werkt of een opleiding volgt. Acht op de tien hebben minstens één huisgenoot die niet werkt en ook geen opleiding volgt. Werkende huisgenoten voeren daarenboven doorgaans geen hooggeschoolde arbeid uit. Bij de geïnterviewden met één of meer werkende huisgenoten valt op dat het zelden om hooggeschoolde arbeid gaat. Slechts bij minder dan twee op de tien is er één (en niet meer dan één) huisgenoot met een baan waarvoor een diploma van hoger onderwijs is vereist.

Een moeizaam schoolparcours. In het onderwijs doorliepen de bevroegde jongeren een moeizaam parcours. Zes op de tien moesten op de middelbare school minstens één studiejaar overdoen. Zeven op de tien veranderden minstens één keer van studierichting en kwamen daarmee terecht in het onderwijswatersysteem. Bij maar liefst zes op de tien haperde de schoolloopbaan al bij het begin van de middelbare schooltijd. De helft kwam in de B-stroom terecht. Nog eens één op de tien werd

doorverwezen naar het BuSO. De keuzemogelijkheden van deze jongeren werden daardoor meteen beperkt. Anders dan de meerderheid van hun leeftijdsgenootjes konden ze op de leeftijd van ongeveer twaalf jaar niet langer ‘alles worden’. Strikt genomen klopt die beperking niet voor leerlingen die naar de B-stroom gaan. Na een eerste jaar kunnen ze immers overschakelen naar de A-stroom. In realiteit blijkt niemand die overstap te hebben gemaakt.

Minder dan de helft bereikt de eindmeet. NEET-jongeren komen in het middelbaar onderwijs niet alleen vertraagd aan de eindmeet. Een aanzienlijk deel haalt de eindmeet nooit. Van de bevroegde jongeren die geen opleiding meer volgen, verliet de helft de schoolbanken zonder diploma of getuigschrift. Wanneer de jongeren gevraagd wordt waarom ze hun school stopten, nemen ze opvallend vaak het woord ‘schoolmoe’ in de mond. Hun motivatie om door te zetten tot ze hun diploma op zak hebben, doofde gaandeweg uit. Ze blikken terug op een schoolparcours met meer negatieve ervaringen dan successen: zittenblijven, afdalen in het watersysteem, weinig aanmoediging ervaren op school, enzovoort.

Toch nog een diploma of getuigschrift behalen. Wanneer jongeren ongekwalificeerd uitstromen betekent dit niet dat ze zich helemaal afkeren van opleidingen of geen diploma of getuigschrift meer ambiëren. Van de bevroegden die zonder diploma of getuigschrift van de schoolbanken verdwenen, behaalden twee op de tien nog een diploma of getuigschrift en zijn nog eens twee op de tien daarmee bezig. Die extra scholing komt er niet altijd met volle overtuiging. Uitzonderlijk kiezen NEET-jongeren ervoor om zich opnieuw in een opleidingstraject in te schrijven, omdat ze hun droom willen realiseren en daar eindelijk de kans toe zien. Vaker besluiten ze om opnieuw met opleiding te starten omdat ze niet meer geloven dat ze met hun cv kans maken op een stabiele job. Nog anderen kiezen er alleen maar voor omdat bijvoorbeeld de VDAB hen daartoe verzoekt, een begeleider hen dat adviseert, één van hun vrienden die opleiding wil volgen, en ze aanvoelen dat alles beter is dan niets doen.

NEET's op de arbeidsmarkt

NEET's willen werken. De weinig inspirerende thuisomgeving en het hindernissenparcours dat ze

tijdens hun schooltijd lopen, tempert de gedrevenheid van jongeren niet. Ze koesteren zowat allemaal jobambities en spannen zich hard en langdurig in om een stabiele professionele toekomst uit te bouwen. Een job hoort bij het leven, vinden de jongeren uit de onderzoeksgroep. Werk zorgt ook voor ritme en inhoud in de dagbesteding en leidt tot sociale waardering. Jongeren die in een NEET-situatie verzeilen, geloven dat ze er uiteindelijk wel in zullen lukken om een fijne, vaste baan te vinden. Dit optimisme houden ze lang vol. Bij de geïnterviewde jongeren die al langer dan een jaar op zoek zijn naar werk heeft slechts één op de tien de moed verloren. De rest ziet de toekomst rooskleuriger, maar beseft dat het moeilijk gaat.

Werk zoeken is niet gelijk aan officieel werkzoekend zijn. Hoewel zowat iedereen wil werken, staat niet iedereen als officieel werkzoekend geregistreerd. Een aantal jonge vrouwen stelt de zoektocht naar werk uit omdat ze prioriteit geven aan de zorg voor hun gezin of omdat ze geen mogelijkheid zien om de gezinszorg te combineren met een baan. Andere jongeren (zowel jongens als meisjes) getuigen dat ze zich bewust lieten schrappen als werkzoekende, omdat ze het statuut van uitkeringsgerechtigde stigmatiserend vinden of omdat ze zich moeilijk kunnen verzoenen met de aanpak bij de VDAB. Anderen herinneren zich wel dat ze zich een tijdje geleden bij de VDAB aanmeldden, maar het is hen onduidelijk of ze daarmee (nog steeds) geregistreerd staan als werkzoekende. Wie niet (weet of hij) officieel werkzoekend is, zoekt daarom niet per definitie minder intensief naar werk: deze jongeren melden zich evenzeer aan bij interimkantoren en richten zich ook tot begeleiders van allerhande organisaties (jeugdwerkingen, verenigingen waar armen het woord nemen, enzovoort) om daarbij op weg te worden geholpen.

Het verschil tussen NEET en niet-NEET is subtiel. Niet alle NEET's zitten gedurende maanden of jaren onafgebroken thuis. Af en toe vinden ze wel ergens een baantje, maar zelden of nooit gaat het om stabiele jobs. In de steekproef vond slechts een uitzondering werkzekerheid voor een periode van zes maanden of langer. Veelal dient er zich via interimkantoren enkel werk aan via dagcontracten, soms vinden ze een baan 'in het zwart'. "Beter dan niets" reageren de NEET-jongeren, maar de vraag rijst of dit wel helemaal klopt. Poetsen, inpakken, ... het

soort jobs waarin ze terecht komen, hebben inhoudelijk weinig om het lijf. Dat leidt tot demotivatie en frustratie. "Ik heb meer te bieden", ervaren de jongeren, "maar krijg geen kans om dit te tonen." Het vraagt wilskracht om er dan de moed in te houden en te blijven streven naar een baan die boeit. Het soort jobs waarin ze terecht komen, versterkt hun cv ook weinig of niet. Bovendien biedt het werk dat ze vinden weinig perspectief. Uit het onderzoek bleek dat voor geen enkele jongere een kortlopend interimcontract (een paar dagen, een week, een maand) de aanzet gaf tot een vast contract of zelfs maar tot een contract van enkele maanden. De typische, kortlopende arbeidscontracten maken het onderscheid tussen NEET en niet-NEET behoorlijk relatief. Wie vandaag niet-NEET is, wordt het immers – letterlijk – morgen wel.

Veel zin voor zelfstandig ondernemen. Administratief medewerker, lasser, garagist: als jongeren gevraagd wordt naar hun droomjob, maken ze opvallend aardse keuzes. Wel hopen heel wat van de jongeren uit de NEET-groep op een toekomst als zelfstandige. Ze dromen van een eigen broodjeszaak, transportbedrijf of kapsalon. Even vaak weten ze dat ze graag een eigen zaak willen starten, maar lijkt het hen weinig uit te maken in welke branche dat moet zijn. Om uiteenlopende redenen verkiezen ze dit boven een baan in dienstverband. De ene wil er aanzien mee verwerven, de andere ziet er de mogelijkheid in om veel geld te verdienen. De meesten willen echter als zelfstandige aan de slag omdat ze hun eigen baas willen zijn en de vrijheid van het statuut hen aantrekt. Tegelijk zijn heel wat jongeren ervan overtuigd dat een eigen zaak hun enige kans is op een duurzame baan. Ze geloven dat het voor hen gemakkelijker is om een onderneming op te starten dan een baan te vinden in vast dienstverband.

Extra drempels. De gehoorde jongeren beseffen allen dat economische laagconjunctuur het voor iedereen moeilijk maakt om werk te vinden. Ze ervaren echter bijkomende drempels. Ze wijzen op het heersende diplomafetisjisme. Bij sollicitaties maken ze geen kans omdat ze geen diploma kunnen voorleggen of de werkgever een hoger scholingsniveau verwacht. Competenties en talenten blijven tot op vandaag ondergeschikt aan diploma's. Jongeren van allochtone origine voelen daarenboven racisme en vooroordelen aan bij werkgevers. Nog een deel

van de NEET-jongeren ervaart een extra obstakel, omdat ze geen blanco strafregister meer hebben. Zij geraken nergens aan de slag. Voor hen wordt het kiezen tussen de pest of de cholera. Wanneer ze er voor kiezen om de spelregels te volgen en niet langer buiten de lijntjes te kleuren, spannen ze zich veelal tevergeefs in om een job te vinden en wachten ze vruchteloos op een werkgever die hen een kans wil geven. Anderen trachten de spelregels flexibel toe te passen en verzwijgen of vervalsen de feiten op hun strafregister. Op korte termijn kan dit hen wel aan een baan helpen, maar twee geïnterviewden die het in het verleden al eens op die manier aanpakten, getuigen dat dit op termijn geen oplossing biedt. Uiteindelijk komt de verzwegen of verdraaide waarheid aan het licht en worden ze daar meteen op afgerekend. Hun werkgever wijst hen onmiddellijk de deur. Hoewel de tweede groep op korte termijn nog een 'oplossing' vond, blijft op langere termijn het effect voor beide groepen gelijk. Ze vinden geen baan en verliezen zich in verveling en frustratie. Op die manier wordt het weerom verleidelijk om opnieuw de weg van de criminaliteit te kiezen. Daar waar het dan oorspronkelijk nog om veeleer onbezonnen misstappen ging, waarbij ze zich lieten meeslepen door de groepsgeest, maken ze nu een weliswaar negatieve, maar bewuste keuze.

Hulp bij hun zoektocht. NEET-jongeren ambiëren een baan, maar onderkennen dat het hen moeilijk valt om aan de slag te geraken. Daarom staan ze open voor hulp. Tegelijk vinden ze het moeilijk om hulp te vragen. Dit komt in de eerste plaats doordat ze het begeleidingsaanbod moeilijk kunnen ontrafelen: bij welke dienst kunnen ze het best terecht met hun persoonlijke vraag? Daarenboven houdt schaatmet hen tegen om hulp in te roepen. Wanneer jongeren gevraagd wordt naar wie hen hielp of helpt bij hun zoektocht naar werk, antwoordt minder dan één op de tien dat de VDAB daar een rol in speelde of speelt. Wie werk zoekt, blijkt wel bij de VDAB terecht te komen, maar voelt zich vaak oncomfortabel bij de geboden dienstverlening:

- Trage, strikte procedures. Bij de VDAB ergeren de jongeren zich al snel aan de procedures. De geïnterviewden delen de indruk dat het voor de medewerkers belangrijker is om een strikt draaiboek met voorgeschreven stappen te volgen dan dat ze hun doelgroep aan het werk willen helpen. Deze

procedures gaan hen te langzaam en ze voelen zich er te veel het lijdende voorwerp van.

- Weinig waardering. Jongeren vinden dat hun inspanningen vaak miskend worden. Dat ervaren ze bij de VDAB, maar ook jongeren die OCMW-steun krijgen merken dit op. Ze krijgen de indruk dat de consultants niet geloven dat ze daadwerkelijk moeite doen om werk te zoeken.
- Doorverwijzing voelt als afwijzing. Via de VDAB kwamen heel wat van de bevragede jongeren terecht in specifieke trajectbegeleiding. Hun houding tegenover die doorverwijzing is enigszins paradoxaal. De hulp die ze krijgen na doorverwijzing waarden ze erg. De doorverwijzing op zich ervaren ze echter als een afwijzing.

NEET's en het beleid

Gekende pijnpunten komen nog maar eens in beeld. De studieopdracht had van meet af aan een uitgesproken beleidsmatige invalshoek. Ze moest leiden tot concrete beleidsaanbevelingen die de opdrachtgevers kapstokken aanreiken om de Antwerpse NEET-jongeren dichter bij werk te brengen. De cijfers tonen dat het aandeel NEET's in Antwerpen een derde hoger ligt dan het Vlaamse gemiddelde. Lokale beleidsaandacht is dus aangewezen, maar de onderzoeksuitkomsten reiken verder dan de lokale NEET-populatie en plaatselijke beleidsmakers. Het NEET-onderzoek plaatst een aantal gekende struikelblokken uit de sfeer van onderwijs en arbeid opnieuw voor het voetlicht. In het onderwijs worstelen de jongeren met de doorverwijzing naar de B-stroom, de vroege en te weinig onderbouwde beroepskeuzes die ze moeten maken en het watervalstelsel. Op de arbeidsmarkt voelen de jongeren zich gehinderd door de nog steeds heersende dominantie van diploma's als basis voor werving en selectie. Ze ervaren dat hun competenties op geen enkele manier in overweging worden genomen omdat ze deze niet kunnen staven met de verwachte diploma's. Jongeren van allochtone origine beleven daarenboven arbeidsmarktdiscriminatie. Ze voelen aan dat een donkerdere huidskleur of vreemd klinkende naam al volstaat om afgewezen te worden in interimkantoren of door werkgevers.

Pleidooi voor meer dan een fragmentaire, curatieve aanpak. De levenslooptekeningen die de

geïnterviewde jongeren maakten, tonen dat NEET-situaties niet zo maar, van de ene dag op de andere, ontstaan. De basis wordt veel vroeger gelegd en heeft te maken met meer dan alleen maar werk of onderwijs. Een volwaardig NEET-beleid houdt daar rekening mee en concentreert zich niet enkel op het ogenblik waarop jongeren zich in een NEET-situatie bevinden. Een kwalitatief beleid is niet alleen curatief, maar ook preventief en gaat al van start in de vroege levensfase van kinderen; het gaat over meer dan alleen onderwijs en werk en speelt ook in op de persoonlijke levenssfeer; en het houdt ook rekening met nazorg en gaat er niet vanuit dat een inschrijving voor een opleiding of de ondertekening van een arbeidscontract het

eindpunt betekent voor jongeren die zoeken naar duurzame tewerkstelling.

*Johan Desseyn
Kathleen Hoefnagels
Tempera*

Noten

1. Zie ook Desseyn, J., & Hoefnagels, K. (2015). *NEET-jongeren in Antwerpen. Kwantificering. Technische handleiding*. Antwerpen: Tempera.
2. NEET-indicator voor Vlaanderen in 2012, EAK.
3. NEET-cijfer voor de Stad Antwerpen, eind 2012, Tempera.
4. Arvastat; situatie december 2012.